

SANACE A REKONSTRUKCE
Konverze aneb Zhmotňování paměti

4/2022

BETON

ÚVODNÍK

- 1 ZHMOTŇOVÁNÍ PAMĚTI / Petr Volf

ROZHOVOR

- 4 ŽIVÝ MATERIÁL / Rozhovor Petra Volfa s architektem Markem Tichým o rekonstrukcích Elektrických podniků, Bílé labutě a hotelu Intercontinental

TÉMA

- 12 KONVERZE DOMU NÁBYTKU NA BUDOVU ČESKÉHO ROZHLASU OLOMOUC / Tomáš Bindr, Martin Struhala
 18 KONVERZE OSTRAVSKÝCH MĚSTSKÝCH JATEK NA GALERII PLATO / Petr Šmídek
 24 KONVERZE ZENGEROVY TRAFOSTANICE NA KUNSTHALLE PRAHA / Jan Schindler, Ludvík Seko, Zuzana Drahotová
 30 KONVERZE JURKOVIČOVY TEPLÁRNY V BRATISLAVĚ / Barbora Sedlářová, Lucie Šimečková
 33 JURKOVIČOVA TEPLÁREŇ PRE NÁS BOLA VEĽKOU VÝZVOU / Tři otázky pro architekta Martina Paška
 36 OBNOVA PAMÁTNÍKU ZÁMEČEK V PARDUBICÍCH / Vít Podráský, Jan Žalský
 40 MAŠÍNŮV STATEK — PAMÁTNÍK TŘÍ ODBOJŮ / Lucie Šimečková
 44 PŘESTAVBA MENZY KOLEJE 17. LISTOPADU PRO FAKULTU HUMANITNÍCH STUDIÍ UK V PRAZE / Ladislav Kuba, Tomáš Pilař, Martin Klimecký

SANACE A REKONSTRUKCE

- 46 REKONSTRUKCE ADMINISTRATIVNÍ BUDOVY SPOLEČNOSTI PRAŽSKÁ PLYNÁRENSKÁ V PRAZE-MICHLI / Michal Hlaváček, Daniela Maxová, Hana Gattermayerová
 52 KOMPLETNÍ OPRAVA ŽELEZOBETONOVÉHO PLÁŠTĚ CHLADICÍ VĚŽE Č. 5 JADERNÉ ELEKTRÁRNY DUKOVANY / Libor Šácha
 56 DIAGNOSTIKA A NÁVRH REKONSTRUKCE VÝŠKOVÉJ BUDOVY VÁHOSTAV V ŽILINĚ / Peter Koteš, Michal Zahuranec, Martin Vavruš, Jozef Jošt

SPEKTRUM

- 63 VYBRANÉ ROZDÍLY V NAVRHOVÁNÍ INTEGROVANÝCH MOSTŮ V ČESKÉ REPUBLICE A NĚMECKU
NA PŘÍKLADU PROJEKTU REKONSTRUKCE DÁLNIČE A3 NORIMBERK–FRANKFURT / Vojtěch Sedmidubský

MŮJ DŮM, MŮJ BETON

- 68 AKO V INDUSTRIÁLNOM RÁZE PRIESTORU NÁJŠŤ TEPLA DOMOVA / Jana Benková, Juraj Benko

VĚDA A VÝZKUM

- 70 STUDIUM VLIVU DRUHU PROVZDUŠŇOVACÍCH PŘÍŠAD NA VLASTNOSTI PROVZDUŠNĚNÝCH BETONŮ /
Ondřej Pikna, Martin Ťažký, Rudolf Hela, Marek Hoško
- 74 ŽIVOTNOST BETONOVÝCH KONSTRUKCÍ: MATEMATICKÉ MODELOVÁNÍ DEGRADAČNÍCH PROCESŮ
DLE TP 175, ISO 16204 A *fib* MODEL CODE / Martina Šomodíková, Jiří Doležel

SOFTWARE

- 80 NÁVRH ŽELEZOBETONOVÝCH DESEK PŘI PROTLAČENÍ / Miloslav Smutek

AKTUALITY

- 45 ARCHITEKTY ROKU 2022 SE STALI LADISLAV KUBA A TOMÁŠ PILAŘ
- 62 BETONOVÉ VOZOVKY 2022 / Stanislava Rollová
- 67 BETONÁRSKE DNI 2022 ÚSPEŠNE ZA NAMI! / Katarína Gajdošová
- 73 MODERNÍ BETONY 2022 / Pavel Reiterman

INZERCE

- 23 REDROCK 43 VANDEX 45 ZAPA 59 DOKA 60 KONFERENCE TECHNOLOGIE A PROVÁDĚNÍ 2023
60 REDROCK 61 SCHÖCK - WITTEK 65 OBERMEYER HELIKA 66 SCHÖCK - WITTEK 81 RECOC
83 PEIKKO 85 JORDAHL & PFEIFER 87 SCHÖCK - WITTEK 88 BETOTECH 88 PERI

Časopis je zařazen na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice schválený Radou pro výzkum a vývoj. Vydávání povoleno Ministerstvem kultury ČR pod číslem MK ČR E-11157 ISSN 1213-3116. Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou, s. p., OZ Střední Čechy, Praha 1, čj. 704/2000 ze dne 23. 11. 2000. Autoři odpovídají za původnost příspěvků a jsou povinni respektovat autorská práva třetích stran. Označené příspěvky byly lektorovány.

FOTOGRAFIE NA TITULNÍ STRANĚ Konverze ostravských městských jatek na galerii Plato (foto: Jakub Certowicz / KWK Promes)

PHOTOGRAPH ON THE FRONT PAGE Conversion of the Ostrava City Slaughterhouse to the Plato Gallery (photo: Jakub Certowicz / KWK Promes)

ŽIVÝ MATERIÁL

Rozhovor Petra Volfa s architektem Markem Tichým o rekonstrukcích Elektrických podniků, Bílé labutě a hotelu Intercontinental

„Architektura pro nás z ateliéru TaK Architects nejsou jenom domy, ale také souvislosti doby, v níž vznikaly. Jsem přesvědčen, že bez tohoto přístupu bychom nemohli být dostatečně přesvědčiví ani pravdiví.“

Ing. arch. Marek Tichý se narodil v roce 1971 v Praze. V letech 1991 až 1995 studoval na Fakultě architektury ČVUT, v letech 1993 až 1994 studoval na škole architektury v Nantes, po studiu pracoval v Nantes a v Paříži (Atelier 3A Paris–Nantes), v letech 1995 až 2001 působil v SEA (Skupina ekologické architektury). V roce 2002 spoluzaložil a dodnes vede vlastní kancelář TaK Architects, která se dlouhodobě věnuje kontextu současné a historické architektury. Hledání autentického architektonického výrazu, rovnováhy mezi památkovou ochranou a požadavkem na soudobou funkční stavbu prezentuje nejenom ve vlastní tvorbě, ale i na profilových výstavách, přednáškách a v publikacích. Od roku 2005 vyučuje na Fakultě architektury ČVUT, kde v roce 2022 habilitoval. K jeho nejznámějším realizacím patří (výběr): rekonstrukce Škodova paláce v Praze (2006), rekonstrukce Masarykova nádraží (2010), rekonstrukce Volmanovy vily v Čelákovcích (2015), bytový dům v Obecním dvoru v Praze (2016), rekonstrukce Werichovy vily na pražské Kampě (2016), rekonstrukce domu na Jungmannově náměstí (2018) nebo rekonstrukce budovy pražských Elektrických podniků (2021).

Vaše rekonstrukce Elektrických podniků se setkala s příznivou odezvou u odborné i širší veřejnosti. Když byla budova Elektrických podniků v roce 1935 dokončena, tak byla o její stavbě vydána z iniciativy správní rady podrobná kniha. Zaujalo mě, že kromě popsání jednotlivých stavebních fází byly uvedeny také všechny vynaložené položky s přesností na desetiny. To bylo obvyklé?

Bylo to dáno tím, že se jednalo o městskou zakázku. Elektrické podniky se stavěly za hluboké hospodářské krize, podobně jako jiné významné prvorepublikové monumenty, například Veletržní palác nebo Všeobecný penzijní ústav. Je zajímavé, že situaci tehdy neřešili tím, že by přestali investovat nebo začali realizovat stavby průměrné kvality, ale kladli důraz na zvyšování efektivity práce, všichni byli maximálně soustředěni na výkon. Proto sledovali každičkou položku, která musela být zaplácena, vypočítávali čas dělníků, takže díky tomu viděli, kde jsou rezervy, a v budoucnu se z toho mohli poučit. Dodnes bychom zmíněné knihy mohli používat jako manuály pro sledování procesu výstavby.

Elektrické podniky se stavěly poměrně dlouho, soutěž proběhla v roce 1927, dokončené byly v roce 1935. Čím to bylo ovlivněné?

Vlastní stavba trvala asi šest let, ovšem s přerušením v jejím průběhu, protože základy byly zatopeny vodou z poměrně bohatých podzemních pramenů. Je zajímavé, že dnes

1a

1b

by to ani tak dlouhá doba nebyla, tehdy ale byla stavba kritizována s tím, že kdyby to nebyl městský, ale soukromý projekt, tak by musel být hotový za dva nebo tři roky jako například Škodův palác, Bílá labuť, Dům dětí v ulici Na Příkopě nebo Všeobecný penzijní ústav. Stavělo se tehdy opravdu rychle, protože se dařilo racionalizovat práci. To ostatně platilo i pro navrhování staveb. Architekti se mnohdy téměř vědecky snažili sledovat různé faktory, například jak definovat podíl přirozeného světla v prostoru podle povahy pracoviště a doby, kterou člověk v místě tráví, nebo vliv pracovního prostředí na život člověka. Elektrické podniky v sobě kus tohoto způsobu přemýšlení měly, pra-

covní prostředí, které v nich bylo vytvořeno, je bez přehánění fenomenální. I po bezmála sto letech je to naprosto moderní dům, jsou v něm obsaženy všechny soudobé trendy jako třeba sdílená pracoviště, neformální pracovní prostory, jídelny, různě diferencované zóny, obrovský podíl přirozeného světla, pobytové terasy. Toho všeho chceme dnes dosáhnout, když stavíme ambiciózní administrativní budovu, a tenkrát tak stavěli kancelářský dům pro městskou organizaci. Ale dělali to tak trochu i proto, že chtěli, aby byli lidé začleněni do společnosti, která dobře funguje jako celek, aby měli v práci možnost trávit svůj čas produktivně, aby si mohli vytvořit pouto k firmě. Celá řada těchto

1c

1d

1 Obchodní dům Bílá labuť v Praze

(projekt rekonstrukce 2021–2022, realizace 2018–2025 (předpoklad))
Obchodní dům byl postaven podle projektu architektů Josefa Kittricha a Josefa Hrubého a v době svého otevření v roce 1939 byl největším a nejmodernějším obchodním domem ve střední a východní Evropě. Architektonickým ztvárněním, úrovní a na svou dobu také výjimečným technickým řešením se dům zařadil mezi významné stavby českého funkcionalismu.

Nosnou konstrukci tvoří železobetonový skelet se sloupy a průvlaky, do nichž jsou pnuty křížem armované železobetonové desky tloušťky 150 mm.

V první fázi rekonstrukce došlo k téměř restaurátorské obnově průčelí včetně unikátní prosklené vnější stěny. V druhé fázi vznikne ve vnitrobloku nový veřejný prostor a nová pasáž.

Cílem rekonstrukce je využít potenciál a energii Bílé labuť jako obchodní značky i výjimečné architektury a obojí znásobit. S pokorou a respektem k domu a lokalitě.

**1 Bílá labuť (White Swan)
 Department Store in Prague**

2a

„Proměně zchátralé stavby v sídlo společnosti nových majitelů předcházela patnáct let dlouhá cesta průzkumů, archivního bádání, projektové a výrobní přípravy, hledání technologických a restaurátorských metod a vlastní rekonstrukce.“

2b

2c

postupů a přístupů po druhé světové válce, kdy se Československo stalo pouhým satelitem Sovětského svazu, nabrala bohužel rozměry, které původní záměr spíše popíraly, namísto motivace se obracely v diktát.

Elektrické podniky jste poznal detailně, pravděpodobně jako nikdo jiný. Jak kvalitně byla stavba provedena? Jak se kupříkladu osvědčily hlinitanové cementy?

Hlinitanové cementy byly svého času považovány za budoucnost výstavby. Když pomínu, že byly levné, tak zejména proto, že betony na jejich bázi dosahovaly potřebné pevnosti rychle a dokázaly tvrdnout pod vodou, což bylo speciálně při zakládání stavby, která byla hodně zasažena vodou, důležité. Hlinitanový cement byl pro své výhody dlouho považován za zázračný materiál, dokud se nezjistilo, že skokově ztrácí pevnost. Te vedlo k řadě defektů a také velkým haváriím staveb, kvůli čemuž byl v roce 1964 ve stavebnictví zakázán. V období od dvacátých do šedesátých let bylo vadami způsobenými touto technologií zasaženo mnoho staveb také v Praze, mezi jinými například Dům potravin na Václavském náměstí, který měla naše kancelář také možnost přestavovat. Ale zpět k Elektrickým podnikům. Sanace základových patek realizovaných téměř výhradně na bázi hlinitanových cementů byla při rekonstrukci výraznou komplikací, trvala více než rok a práce na nadzemní části nebylo možné do doby obnovy spolehlivého založení zahájit. Když si lidé začali všimnout, že se dům začíná odstrojovat, tak už se rok na budově pracovalo.

Byla tato fáze nejnáročnější?

Z hlediska techniky záchrany objektu to byla jedna z nejsložitějších kapitol, ale tím nechci říci, že by metodika záchrany obvodového pláště, střech z betonu a sklobetonu a dalších autentických prvků a stavebních detailů byla jednodušší. Celkově to byla komplikovaná rekonstrukce, svého druhu průlomová, protože takhle velký stavební celek z meziválečného období se tady doposud podobným způsobem neobnovoval. Neměli jsme k dispozici ani dostatečné metodické zdroje, kam bychom si mohli zajít pro radu. Učíme se sami z vlastní praxe, ale ani ta není často příliš platná. Vzhledem k tomu, že jsme z éry první republiky rekonstruovali nebo aktuálně pracujeme na rekonstrukci většího množství objektů, dovoluji si říci, že každý z nich je unikát. Všechno jsou to prototypy svého druhu. Síla a ambice společnosti a schopnosti stavební produkce byly takové, že prakticky cokoli se vymyslelo, to se také úspěšně realizovalo. Na Bílé labuti máme krásnou prosklenou obvodovou fasádu směřující do ulice Na Poříčí zhotovenou technologií unikátního českého patentu Thermolux a připevněnou k nosné konstrukci v každém podlaží podélným svarem, který má délku 19 m. Ne-

2d

Ve spolupráci s Národním technickým muzeem vyšla kniha Jolany Tothové, Marka Tichého, Radomíry Sedlákové a Magdaleny Kurfürstové s názvem **Volmanova vila – klenot české meziválečné architektury**. Kromě podrobného popisu stavby jsou zde představeny dodnes neuveřejněné dobové plány a fotografie doprovázené mnohovrstevnatými historickými komentáři a vysvětlením technik použitých při rekonstrukci objektu. Část textů je věnována autorům vily, době jejího vzniku i dílu významného českého podnikatele Josefa Volmana, zakladatele závodu, který dal vzniknout legendární české značce obráběcích strojů i současné tváři města Čelákovice, a také osudům jeho rodiny, které byly stejně pohnuté jako osud samotného domu. To vše se prolíná s úvahami historiků a architektů o kompozici domu, jeho estetice, atmosféře, expresi i řádu, které jsou poselstvím pro současnou dobu.

umím si představit, že bychom dnes předepsali tak dlouhý průběžný svar někomu ke zhotovení, aniž by se nám nevysmál. Tenhle drží osmdesát let a ze záznamů odvozujeme, že nešlo o nic mimořádného.

Dnes by se zvolila nejspíš úplně jiná technologie.

Ano, i postupy a technologie se pochopitelně vyvíjejí. Ale tyto progresivní postupy a jimi dosahované dodnes moderní detaily, které byly integrální součástí meziválečné architektury, vznikaly v době, kdy lidé standardně bydleli v pavlačových domech se společným sociálním zařízením, topili kamny a neměli elektřinu. Elektrické podniky byly ostatně demonstrací toho, že Praha je metropole, která se dokáže elektrifikovat. Je obdivuhodné, čeho byli naši předchůdci schopni dosáhnout. My dnes používáme CNC obrábění, robotickou techniku, laboratoře, ale jenom obtížně dosahujeme někdejší stavební přesnosti, která se realizovala s použitím jen základní techniky anebo převážně ručně. Často se nad tím pozastavuji. Když jsme na Elektrických podnicích sanovali podhledy ve středních chodbách, snaželi jsme je z poškozených stropů do jednoho patra s cílem zkom-

2e

2 Volmanova vila v Čelákovících

(projekt rekonstrukce 2005–2013, realizace 2012–2015)

Byla postavena jako reprezentativní sídlo úspěšného podnikatele Josefa Volmana a stala se součástí rozsáhlého areálu, který vznikl v letech 1938 až 1940 při severozápadním okraji Čelákovic. Jejimi autory byli mladí architekti Karel Janů a Jiří Štursa. Volmanova vila je ojedinělou realizací meziválečné moderny a záměrnou poctou autorů Le Corbusierovi.

Nosný systém je tvořen železobetonovými sloupy a stropními monolitickými železobetonovými deskami. Obvodové stěny a vnitřní příčky jsou vyzděny z betonových dutých tvárnic, některé vnitřní stěny jsou monolitické.

Kulturní památka světového významu doplatila na rabování a vandalství a v devadesátých letech minulého století skončila jako rozpadající se objekt ve zrušeném parku. Citlivou rekonstrukcí, trvající více než 15 let, se podařilo vilu věrně obnovit.

2 Volman's villa in Čelákovice

3a

„Rekonstrukce objektu byla zahájena na jaře roku 2018 rozsáhlou sanací základových patek pod celým půdorysem. Na tuto zdouhavou a technicky náročnou činnost pak navázaly hlavní statické úpravy, teprve poté bylo možné zahájit vlastní stavební práce spojené s obnovou a přestavbou.“

3b

pletovat je z původních segmentů a zbytek případně zhotovit v replikách. Proměřovali jsme při tom po výšce přesnost chodeb v šesti patrech nad sebou a zjistili rozdíl pouhého jednoho centimetru, což je až neuvěřitelná geometrická přesnost. Současně je to stavba, která přes subtilnost železobetonových konstrukcí a přes stavební defekty, jež se odehrály v základní spáře, netrpí žádnými velkými poruchami. Obrovská prostorová krabice na půdorysu dvou až tří typických domovních bloků zůstala stát. Všechno spočívá v tom, že se sice stavělo velmi úsporně, ale technologická kázeň zajistila, že si dům uchoval svoje parametry až do současnosti. Přesnost a kvalita řemesla byla obrovská.

Jak Elektrické podniky, tak Bílá labuť byly prvními stavbami svého druhu v Československu, v Elektrických podnicích se poprvé použila v masivní míře klimatizace, Bílá labuť zase byla prvním obchodním domem v dnešním pojetí, včetně eskalátorů. Čím byla dána tato vysloveně moderní výbava?

Nebyla to náhoda. Meziválečnému Československu se přezdívalo „malá Amerika“ a ono tomu tak do jisté míry bylo, patřili jsme mezi několik nejvyspělejších zemí v celosvětovém pohledu. Mimochodem, keramické obkládačky z Elektrických podniků jsou použity také v newyorském metru, protože rakovnické obkládačky, jež měly obchodní název Tunelia, byly původně pro metro v New Yorku vyvinuty. Architekt Vladimír Karfík popisuje ve svých pamětech, že když dorazil na praxi do ateliéru slavného amerického architekta Franka Lloyda Wrighta, všichni byli pyšní na to, že kreslí československými tužkami Koh-i-noor, protože jsou stejně jako všechno z Československa nejlepší. Karfík se pousmál, že těmito tužkami se u nás už nekreslí, architekti používají krejony. A Wright nechal objednat tři stovky krejony. Také z takových drobností je patrné, jak si Československo v povědomí tehdejšího světa stálo. A zajímavé je také to, že když hovoříme o naší architektuře, tak ji opravdu – až na výjimky, jako byla například vila Tugendhat – stavěli čeští architekti. Velcí architekti v čele s Le Corbusierem se sem jezdili dívat, jak se staví velké domy, o kterých oni zatím jen teoreticky uvažovali. Kvalita vyrůstala z ekonomických, stejně jako filozofických či etických základů československé společnosti, a to je také důvod, proč mě období první republiky tak přitahuje.

Za dvacet let praxe jsme se setkali s domy od dvanáctého století až po současnost, ale meziválečná architektura je pro mne i v tomto srovnání výjimečná. Také možná proto, že jsme celých patnáct let strávili na rekonstrukci Volmanovy vily v Čelákovících, stejnou dobu na Bílé labuti a promítly se do toho určitě také rekonstruované Elektrické podniky. Nejde jen o architekturu, jakkoliv je fenomenální, ale celkově o kontext tohoto období, který se snažíme tlumočit. Protože architektura pro nás nejsou jenom domy, ale také souvislosti doby, v níž vznikaly. Jsem přesvědčen, že bez tohoto přístupu bychom nemohli být dostatečně přesvědčiví ani pravdiví ve své práci.

Nyní rekonstruujete pražský hotel Intercontinental, významnou stavbu v brutalistním stylu, který mladší generace obdivuje, ale kupříkladu architektka Eva Jiřičná jej vysloveně nemá v lásce. Jaký k němu máte vztah vy?

Pro mě je období šedesátých a sedmdesátých let minulého století zajímavé tím, že mne již osobně zasáhlo. Ne snad, že bych si tu dobu pamatoval, ale můj tatínek, stavební inženýr, byl zaměstnán ve výzkumném ústavu a zabýval se lehkou prefabrikací, jezdil jako technický poradce na celou řadu staveb, pracoval s jejich tvůrci a já jsem to tak mohl vnímat velmi zblízka. Jisté je, že i v socialistickém Československu vznikaly pozoruhodné stavby. Přiznávám, že hotel Intercontinental jsem příliš nevnímal. A když jsem na přelomu osmdesátých a devadesát let začal studovat architekturu, měl už svůj zenit za sebou, jeho restaurace po sametové revoluci

3e

upadaly, vytratil se z povědomí Pražanů a organismu města, navíc přestavba v devadesátých letech situaci nezlepšila, spíše spoustu cenných prvků odstranila a celek oslabila.

Když jsme dostali nabídku zúčastnit se soutěže na konverzi hotelu a jeho okolí, tak jsme ji přijali, protože samotné místo dobře známe. Pracujeme a žijeme v Praze a chtěli jsme vyslovit svůj názor. Současně byla motivací konkurence – mezi uchazeči o zakázku bylo třeba studio Norman Foster. Tak jsme si nedělali příliš velké naděje. Až v okamžiku, kdy jsme byli k našemu velkému překvapení s konceptem konverze okolí hotelu na veřejný prostor a důsledné revitalizace jeho brutalistního jádra vybráni, začali jsme rozkrývat i zde příběh domu. Velkého amerického projektu a první americké investice ve východní Evropě, která měla představovat bránu do západního světa, snad posledního gesamtkunstwerku, propojení architektury, volného i užitého umění a designu na konci šedesátých let minulého století, kdy se česká kultura ve světě začala opět prosazovat. To nám najednou ukázalo dům v jiném světle. Našli jsme k němu cestu. Po několika

3 Elektrické podniky v Praze

(projekt rekonstrukce 2010–2020, realizace 2018–2020)

Palác patří mezi největší a nejvýznamnější památky funkcionalistické architektury na území dnešní ČR. Velkovýhledný objekt podle návrhu architektů Adolfa Benše a Josefa Kříže byl dokončen v roce 1935. S celkovou výměrou téměř 35 000 m² pro více než 1 000 zaměstnanců byl největší administrativní budovou v Praze a současně ukázkou moderních stavebních postupů a technologií.

Objekt byl navržen jako železobetonový monolitický skelet, doplněný v úrovni posledních dvou podlaží skeletem ocelovým. Subtilní železobetonový jsou v kombinaci se sklobetonovými tvarovkami také materiálem střešních konstrukcí a pláště. Fasády byly provedeny jako cihelné vyzdívky opatřené silnou vrstvou cementové malty, do které se kladly obklady z keramiky. Právě ty daly paláci signifikantní charakter.

Rekonstrukci a přestavbu paláce Elektrických podniků lze s jistotou označit za jednu z největších a technicky nejnáročnějších rekonstrukcí památkově chráněného objektu na území Prahy. Je průlomová mimo jiné rozsahem stavební intervence, zapojením odborných skupin různých oborů a téměř laboratorním hledáním finálního optimálního řešení. V tomto ohledu přináší mimo jiné obohacení poznatků o meziválečné architektuře i možnostech při její obnově. Především je oslavou výjimečné architektury, která se po desítkách let představuje ve svém někdejší lesku.

3 Building of the former company Elektrické podniky in Prague

3c

3d

4a

„Linie vedoucí od mostu Svatopluka Čecha až na Staroměstské náměstí byla na konci Pařížské třídy kvůli historickým zásahům do zástavby přerušena. Vizí projektu je místo změnit k lepšímu a znova ho propojit s řekou, městem, jeho životem i obyvateli.“

letech, kdy jsem s ním v intenzivním kontaktu, jsem přesvědčen, že za rekonstrukci bezpochyby stojí.

Můžete srovnat kvalitu stavebních prací v hotelu Intercontinental a kvalitu provedení budovy Elektrických podniků?

Z mého hlediska jde až o fatální kvalitativní rozdíl ve prospěch třicátých let, a to i proto, že tehdy ještě doznívalo až fenomenálně vyspělé stavební řemeslo devatenáctého století, které vychovalo špičkové zedníky, tesáře, pasíře. Poté nastal postupný úpadek, jenž byl spojen s nástupem komunistů k moci a zestátněním všech výrobních oborů včetně stavebnictví. To skončilo v rozvratu, kdy

4b

se obrazně řečeno polovina věcí na stavbě ošídila a polovina rozkradla. Intercontinental se stavěl právě v době této krize, a přestože šlo o prestižní státní zakázku, byl proveden až mizerně. Chybí třeba armatury... Zatímco u Elektrických podniků byla vertikální odchylka centimetr, tak tento dům se kácí skoro o dvacet centimetrů, a když pustíte na podlaže kouli, rozběhne se, protože má osmicentimetrový sklon. Museli jsme snést celé segmenty objektu a vybetonovat je znovu, protože byly za hranici životnosti. Poslední dvě patra byla tak zdevastovaná, že jejich rekonstrukce byla na hranici smysluplnosti, protože rozsah sanací byl enormní. Možná je to poučení, jak se na tyto stavby dívat, protože se jedná o úplně novou výzvu v obnově a přestavbách. Jsou to totiž domy, které z podstaty nejsou provedeny dobře a mají spoustu defektů.

Hotel Intercontinental, na rozdíl od Elektrických podniků, není zapsanou nemovitou kulturní památkou. Hrál toto vědomí při vaší obnově nějakou roli?

Ne. Přístupoval jsem k němu se stejnou péčí, jako kdyby památkovou ochranu měl. O zkušenosti, jak lze takový dům obnovit, sanovat, se chceme podělit se svými kolegy, kteří budou mít podobné úkoly po nás. Ostatně průběh rekonstrukce již po etapách zveřejňujeme na nejrůznějších fórech. Tato

4c

4d

vrstva historické architektury a její obnovy je teprve před námi. Hotelu už je padesát let, což je životnost, na kterou byly stavby z tohoto období plánovány. Musíme s nimi ale umět zacházet, protože je nelze jen tak zbourat, je třeba se naučit je konvertovat, hledat smysluplné alternativy.

Padesát let se zdá jako velmi málo: nemělo by být ambicí architekta stavět „na věčnost“, i když jde třeba „jen“ o hotel nebo bytový dům?

To je, řekl bych, téměř filozofické téma, protože studium historie dokládá, že řada architektů tímto způsobem vůbec neuvažovala. Paradoxně prakticky celá generace avantgardních meziválečných architektů svoji architekturu definovala jako tvorbu plnící službu a funkci v čase, kdy vznikla, a s přesvědčením, že nejde o trvalou věc. Dokonce dnes by asi byli překvapeni, jak jejich stavby chráníme, protože oni sami byli vůči historické architektuře nemilosrdní a totéž očekávali, že jednou potká jejich díla. V tomto ohledu byli konzistentní. Josef Kittrich v knize o Bílé labuti přímo píše, že slouží aktuálním tendencím v nakupování a že by byla chyba, kdyby se v budoucnosti obchodní dům nerozvíjel spolu s novými způsoby prodeje. Pro tyto architektky byla totiž funkce samotná důležitější než architektura, nebo minimálně od ní neoddělitelná. A přitom vytvořili díla, jež přežila jejich dobu. Postavení architekta a jeho pozice na architektonické scéně se často odvíjely od možnosti pracovat pro výjimečného zadavatele. Architekt sám o sobě, i kdyby byl sebevíc talentovaný, nic velkého postavit nemůže, snad s výjimkou vlastního domu.

Používáte celou škálu materiálů... Můžete mi, prosím, říci, jaký máte vztah k betonu, jenž byl v brutalistním období až stýlotvornou hmotou?

Pro mě je to jeden ze základních materiálů výstavby, který do popředí vynesl Le Corbusier, když jej označil za moderní kámen. V současné výstavbě je téměř nenahraditelný. Zajímavé na něm je, že také on se stále mění, vyvíjí. Zatímco u Elektrických podniků byly úspěchy výstavby i následné defekty přičteny hlinitanům, u hotelu Intercontinental jsou to potíže s karbonatácí, při které beton neztrácí pevnost, ale ztrácí schopnost pasivovat výztuž, která rezaví a konstrukce se pak přestává chovat jako konstrukce z armovaného be-

tonu. I nyní žijeme v převratné době. Vzhledem k různým zákazům, energetickým úsporám, uhlíkové stopě a dalšímu se asi přestanou pálit cementy i vápna a betony se začnou vyrábět na základě úplně jiných pojmů a přísad. Vlastně už dnes probíhá v tichosti celá řada inovací betonu, který možná brzy přestane být takový, jaký jsme jej desítky let znali. Z toho všeho vyplývá, jak živý materiál beton je.

Fotografie a vizualizace:
1, 3e, 4a až 4d - archiv ateliéru TaK Architects,
2a až 2d - Aleš Jungmann,
2e - sbírka Městského muzea Čelákovice,
3a až 3d - KIVA, 4e a 4f - BoysPlayNice,
4g - ČT art (ceskatelevize.cz)

4e

4f

4g

4 Hotel Intercontinental v Praze

(projekt rekonstrukce 2019–2020, realizace 2020–2024 (předpoklad))
Bývalý hotel Intercontinental postavený v letech 1968 až 1974 pod vedením architekta Karla Filsaka v historickém centru Prahy patří k vrcholným ukázkám středoevropské brutalistní architektury. Díky zapojení celé řady autorských kolektivů umělců a řemeslníků je po stránce exteriéru i interiéru jednou z nejreprezentativnějších staveb své doby.

Z konstrukčního hlediska se jedná o železobetonový monolitický skelet, kde nosnou funkci plní kombinace pilířů a stěn. Řada nosných prvků se pohledově uplatňuje v exteriéru i v interiéru.

Celková rekonstrukce a přestavba hotelu je součástí projektu úpravy veřejného prostranství pod názvem Staroměstská brána.

4 Hotel Intercontinental in Prague

JSME ČASOPIS O BETONU,

jediný v České republice
a na Slovensku.

Díky podpoře svazů si můžeme
dovolit být nezávislí.

Kunsthalle Praha – detail teraca a pemrlovaného betonu, foto: Filip Šlapal

VYDÁVÁNÍ ČASOPISU PODPORUJÍ

**SVAZ VÝROBCŮ
CÉMENTU ČR**

Svaz výrobců cementu ČR
K Cementárně 1261, 153 00 Praha 5
tel.: 257 811 797
e-mail: svcement@svcement.cz
www.svcement.cz

**SVAZ VÝROBCŮ
BETONU ČR**

Svaz výrobců betonu ČR
K Cementárně 1261, 153 00 Praha 5
mob.: 602 281 066
e-mail: svb@svb.cz
www.svb.cz

CBS

Česká betonářská
společnost ČSSI
Na Zámecké 9, 140 00 Praha 4
mob.: 775 124 100
e-mail: cbsbeton@cbsbeton.eu
www.cbsbeton.eu

SSBK

Sdružení pro sanace
betonových konstrukcí
Veveří 331/95, 602 00 Brno
mob.: 604 158 023
e-mail: ssbk@email.cz
www.ssbk.eu

VYDAVATELSTVÍ ŘÍDÍ Ing. Vladimír Veselý **ŠÉFREDAKTORKA** Ing. Lucie Šimečková **REDAKTORKA** Mgr. Barbora Sedlářová
REDAKČNÍ RADA prof. György L. Balázs, Vesselin Barliev, prof. Peter J. M. Bartoš, prof. Ing. Zdeněk P. Bažant, Ph.D., dr. h. c.,
prof. Ing. Vladimír Benko, Ph.D., prof. Francesco Biasioli, prof. Ing. Juraj Bilčík, Ph.D., doc. Ing. Jiří Dohnálek, CSc., prof. Ing. Ludovít Fillo,
Ph.D., Ing. Jan Gemrich, prof. Ing. Petr Hájek, CSc. (předseda), prof. Ing. Leonard Hobst, CSc. (místopředseda), Ing. Adam Hubáček, Ph.D.,
Ing. arch. Jitka Jadrníčková, Ing. Milan Kalný, prof. Ing. Alena Kohoutková, CSc., FEng., doc. Ing. Jiří Kolísko, Ph.D., doc. Ing. arch. Patrik
Kotas, Ing. Milada Mazurová, doc. Ing. Martin Moravčík, Ph.D., doc. Ing. Pavel Reiterman, Ph.D., Ing. Stanislava Rollová, Ing. arch. Jiří Šrámek,
Ing. Michal Števula, Ph.D., prof. Ing. RNDr. Petr Štěpánek, CSc., Ing. Vladimír Veselý, prof. Ing. Jan L. Vítek, CSc., FEng.